

Albanian A: literature – Higher level – Paper 1
Albanais A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Albanés A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)
Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)
Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Shkruaj një koment letrar mbi **një** nga dy pjesët që vijojnë:

1.

– Do ta kemi të vështirë madhëri! Ndjekim këtë vijë uji, që me siguri buron rrëzë ndonjë kodre këtu afër, së cilës mund t'i ngjitemi e të vrojtojmë rrugën nga mund të kthehemi. Mjafton të shikojmë detin. Oridi aprovoi me kokë dhe me këmbët që i ngulte e i shkulte, përpiquej të dilte nga vendi kënetor, krijuar nga uji i vijës që vendosën të ndiqnin përpjetë. Tani gishtat e këmbëve të të dyve krehnin ujin e plotë në kundërrjedhje. Ecën ndonja dhjetë minuta përpara se të mbërrini tek burimi. Aty mungonin njerëzit, por shenjat tregonin se ky ishte krua, i ngritur me përkujdesjen e njeriut e në shërbim të tij dhe kafshëve. Ishte vënë një tub i krijuar me lëkurë lofate, ku mund të pihej e mbushej ujë, ndërsa poshtë, me një mur të ulët guri, ishte krijuar një pellg ku mund të pinin kafshët. Pinë ujë dhe u freskuan të dy, por jo të qetë. Për herë të parë bënë bilancin e armëve që kishin me vete. Oridi kishte një kamë të gjatë hekuri, ndërsa Rodo harkun dhe kuti lëkure plot me shigjeta me majë metalike të lyer me helm merimangash. Filluan të kontrollonin vendin përreth, ca të ndarë nga njëri-tjetri. Rodo, i cili kishte humbër për një çast nga sytë Oridin, erdhi me një frymë duke thënë:

– Madhëri, zbulova banesën e tyre!

15 – Atëherë le t'i afrohem ngadalë nga drejtime të ndryshme.

Oridi sapo e pa, e kuptoi se nuk ishte fjala për një banesë, por këtë nuk ia thoshte dot Rodos, i cili tani vazhdonte t'i afrohej asaj gjithë përkujdesje. Ky ishte me siguri një tempull i zakonshëm. Oridi hyri brenda dhe filloi të vëzhgonte gjithçka me vërejtje. I bënte përshtypje lartësia shumë e madhe, e pakrahasueshme me tempujt e gafurrasve. Ndërtimi dukej primitiv, me gurë të palatuar mirë, por tepër të mëdhenj. Kishte formë rrethore, ndërsa muret mbylleshin lart me një rreth pak më të vogël se baza, ndërsa pullazi i drunjte kishte një të çarë po të rrumbullakët, së cilës Oridi po mendohej t'i jepte kuptim. Dëgjoi hapa. Nga një e çarë e murit pa Rodon që afrohej me harkun e ngrehur. “Budallai, nuk më ka parë”, mendoi e ndërkaq i thirri:

25 – Uli armët Rodo, ky është vetëm një tempull! Lëre harkun dhe shihjetat jashtë tek kam lënë unë kamën! Nuk bën të futesh me armë!

– Si urdhëron madhëri!

Rodo hyri brënda me një pamje të përvuajtur, por frika ende nuk po i shqitej nga fytyra.

– Qetësohu Rodo! Të thashë, ky është një tempull, ku ne mund të paqtojmë shpirtrat.

Shiko lart dritën e rrumbullakët të pullazit. Andej hyjnë rrezet e diellit në fillim, pastaj ai vjen vetë.

30 – Cili vjen vetë?

– Dielli, Rodo, –tha Oridi.

– Atëherë nuk na mbetet shumë kohë madhëri. Me t'u afruar dielli, ne duhet të largohemi.

Dikush do të vijë të bisedojë me diellin...

– Ke të drejtë Rodo, por ne vetëm sa do të fshihemi.

35 la vlen t'i shohim nga afër këta Bij të Diellit.

Dolën sakaq nga tempulli dhe iu ngjitën kodrës përpjetë, jo më shumë se njëzet metra. Zunë vend pas një shkurreje të dendur. Vendi kishte dy cilësitë e kërkuara. Që andej tempulli mund të vrojtohej prej një distance të afërt, ndërsa pas tij ndodhej një shteg, nga i cili mund të tërhiqesh në rast rreziku. Kishin kohë të shijonin peizazhin përreth. Në thellësi nga perëndimi shtrihej deti, pastaj më afër kordoni i dendur pyjor, nga lindja kishte vetëm male, ndërsa nga veriu në thellësi dukej një si vijë e bardhë, herë më e gjërë e herë më e hollë. Ishte shtrati i një lumi. Përsëri lumë, mendoi Oridi.

Durim Taçe, *Gratë e Diellit* (1998)

2.

Kuptimi i një udhëtimit

Gjithë ky udhëtim i gjatë
vetëm për të zgjedhur vendin ku do të vdesim
si ngjalat që i rikthehen Karaibeve
dhe elefantët humusit të butë të breglumenjve.

- 5 Ku do të vdesë i fundit imazhi im
cila derë do të përplaset më fort nga rryma e fortë.
Nuk ka vdekje mes mjerimit a madhështisë
shtrati ynë do të jetë vetëm një palë sy
do të jetë shpirti që shkëputet i fundit prej nesh
10 po me kaq vështirësi
sa druri i arrës
prej hijes së vet.

- Shihni seç gjumë të thellë bën kjo grua
një gjumë foshnjeje
15 që nuk do t'i shkonte për shtat
moshës së saj te thyer:
është hija e arrës që nuk është mbjellë akoma
është një jetë e pajetuar.

- Si zakonisht syzet e kryqëzuara afër shtratit
20 duke pritur një frymë që t'i mjugullojë
Përtej tyre objektet vijnë të zmadhuara, të prekshme, të qarta,
të papërpunuara
si në ditën e parë të krijimit të botës.

Luljeta Lleshanaku, *Fëmijët e natyrës* (2006)